

NACIONALNA I UNIVERZITETSKA BIBLIOTEKA BOSNE
I HERCEGOVINE I REKONSTRUKCIJA VIJEĆNICE
U SARAJEVU

LA BIBLIOTHEQUE NATIONALE ET UNIVERSITAIRE
DE BOSNIE-HERZEGOVINE ET LA RECONSTRUCTION
DE „VIJEĆNICA“ A SARAJEVO

NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY OF
BOSNIA AND HERZEGOVINA AND RECONSTRUCTION
OF „VIJEĆNICA“ BUILDING IN SARAJEVO

Marie-Genevieve Guesdon

Sekretar Udruženja prijateljstva sa bibliotekama
BiH/ Secrétaire de l'Association d'Amitié avec les
Bibliothécaires de Bosnie-Herzégovine /Secretary
of Friendship Association with BiH Libraries/
Pariz, Francuska / Paris, France
mailto:guesdong@club-internet.fr

Sažetak: *U radu se daje pregled pokušaja i dosadašnjih donacija usmjerenih na obnovu zgrade Vijećnica koju su srpski nacionalisti 1992., ratne godine razrušili zbog toga što je u njoj bila smještena Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine (NUBBiH). Ni jedan od ovih projekata o rekonstrukciji Vijećnice ne tretira smještaj ili premještaj NUBBiH, dovodeći tako u pitanje njen status i opstanak.*

Ključne riječi: *NUBBiH-Vijećnica, rekonstrukcija*

Abstract: *The article presents previous efforts and donations for reconstruction of Vijećnica building which was destroyed in 1992 by Serb nationalists because it was the seat of the National and University Library of Bosnia and Herzegovina (NULBiH). None of the projects for reconstruction of Vijećnica do not treat the issue of location or relocation of NULBiH, thus making its status and existence questionable.*

Keywords: *NULBiH-Vijećnica, reconstruction*

Dana 22. oktobra 2008. u Sarajevu, Željko Komšić, član Predsjedništva BiH, Cesar Antonio Molina, ministar kulture Španjolske, i Semiha Borovac, gradonačelnica Sarajeva, potpisali su

Memorandum na osnovu koga Vlada Španjolske donira milion eura za restauraciju fasade Vijećnice, zgrade u kojoj je bila smještena Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine do požara, 25.-26. augusta 1992. godine, koji je bio rezultat bombardiranja srpskih nacionalista koji su opkolili grad Sarajevo. U avgustu 2007. dar Vlade Mađarske finansijski dopušta rad na zaštiti fasade. Sam projekat restauracije izrađen je zahvaljujući financijama Europske komisije.

Ni 15 godina poslije pomenutog razaranja, koje je izazvalo velike emocije i značajan pokret internacionalne solidarnosti «Biblioteka Sarajeva», tj. do danas nije urađena rekonstrukcija. Prva faza poduzeta je između 1996. i 1997. uz pomoć Austrije - izrada krovnih vitraža, postavljanje zaštite oko zgrade. Od 1999. do 2004. financiranjem Europske komisije osiguravaju se zidovi i temelji, radovi su i u holu. U zgradi se održavaju povremene izložbe i konferencije, ali je i dalje neupotreblija za permanentne aktivnosti. Ipak, uskoro bi trebalo početi radove na fasadi. Aktuelno pitanje je da li će zgrada Vijećnice, poslije ove restauracije, biti ponovo biblioteka ili nešto drugo?

Prilika za posjetu ministra kulture Španjolske bio je seminar na temu «Vijećnica i dijalog među kulturama», organiziran od strane španjolske ambasade u BiH. Započet u Vijećnici, seminar je nastavljen na povoljnijem mjestu, na dvije seanse pod naslovom «Knjige, biblioteke i kulturni susreti» i «Biblioteke kroz historiju - od pergamenta do numeričke ere». Održavanje ovog seminara, u kome učestvuje direktor Biblioteke, izgleda da potvrđuje intenciju donatora da doprinesu rekonstrukciji i

*Obilježavanje
16. godišnjice stradanja
NUBBiH – Vijećnice.
Direktor dr. Ismet Ovčina
i gradonačelnica Sarajeva
Semiha Borovac*

Vijećnice i Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH. Ali kolika je odgovornost na nivou države BiH, Kantona i Grada?

Rukovodstvo Biblioteke obznanjuje u junu apel u kome je rečeno da je «prošao stadij preživljavanja i lutanja i da akteri utemeljuju bosansko društvo na spoznaji i inovaciji». ¹ (Ismet Ovčina, Sonja Polimac, Amra Rešidbegović, «Vijećnica - prepoznatljivi simbol Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH»). Obznanjuje se naročita indiferentnost države vezana za ponovno pravno ustanovljavanje Biblioteke i držanje iste po strani od gradske i kantonalne vlasti Sarajeva prema svim odlukama koje se tiču Vijećnice, gdje bi biblioteka ponovo postala dio simbolike. Nema niti jednog drugog projekta u kome je razmotren njen smještaj (premještaj). U materijalu koji ovdje rezimiramo, Ismet Ovčina, direktor NUBBiH, Sonja Polimac i Amra Rešidbegović, članovi Uprave, ponovo su istakli da je Biblioteka osnovana od strane Vlade BiH 31. oktobra 1945. godine, pod imenom Narodna biblioteka Bosne i Hercegovine. Njena je važnost kao državne institucije koja afirmira državu. Centar je nacionalne bibliografije, čuvar dokumentarnog naslijeđa BiH, pruža usluge korisnicima na državnom nivou.

Zgrada Vijećnice, najveća i najreprezentativnija u austrougarskom periodu u Sarajevu, utemeljena je 1896. godine i tretirana je kao zgrada gradske uprave. ² (Vijećnica znači sala za sastanke gradske

uprave, dom majordomusa). Godine 1949. ustanovljena je Biblioteka u zgradi Vijećnice. Bombardiranje 1992. god. izazvalo je požar koji je uništio opremu i najveći dio kolekcija. Ali Biblioteka je počela ponovo funkcionirati 1993. godine usprkos ratnim okolnostima, na mjestu koje je prije toga pripadalo jednoj književnoj reviji. ³ (Četiri uposlenika Biblioteke izgubila su život u ratu, a broj zaposlenih je reduciran na 40 osoba). Uposleni ponovo skupljaju građu i spašavaju od požara i nastavljaju primati obavezni primjerak publikacija. Bio je veliki posao istražiti sve što se zbivalo u tom historijskom periodu i održana je konferencija o restauraciji kolekcija u Akademiji nauka i umjetnosti BiH. Godine 1997. NUBBiH seli u staru kasarnu, gdje se i sad nalazi i zauzima 3.000 m². Vijećnica je locirana na 10.500 m²; biblioteka se razvija i trebalo bi joj 20.000–25.000 m².

Usprkos neadekvatnoj lokaciji, NUBBiH obavlja sve funkcije zahvaljujući kvalificiranom osoblju, koje je uz to i neadekvatno plaćeno. Dakle, nedostatak finansija i interesa države i nasuprot volje da se prevaziđe desetogodišnja tehnološka stagnacija. Zahvaljujući međunarodnoj pomoći, održan je interes čitalaca strane knjige: npr. doprinosi vlada Austrije i Egipta naročito su omogućili otvorenje sala u kojima je prezentiran odabir literature na njemačkom, kao i iz egipatske kinematografije i teatrologije. ⁴ (O udjelu Francuske u ovome, B. Gauthier, La Bibliothèque nationale et...). Autori publikacije traže od države da ispuni svoju zakonsku obavezu, pruži finansijsku podršku i obezbijedi

lokaciju. Ne može se dopustiti da donatori donose odluke bez konsultacije državnih tijela i uprave NUBBiH. Vijećnica pruža i razne mogućnosti Gradu i stoga je interesantna.

Lociranje Biblioteke u kasarnu „Maršal Tito“ nije rješenje. Često se naglašava važnost relacija između Vijećnice i Biblioteke. Vijećnica evocira kao kulturno-historijski spomenik, a sve manje kao biblioteka. Ipak, to je njeno zvanično svojstvo. Posljednjih godina Vijećnica se često pominje kao buduće sjedište gradonačelnika Sarajeva. Biblioteka je isključiva kad se radi o rekonstrukciji Vijećnice - skupljanje donacija nije način za rekonstrukciju. U očima svijeta i brojnih građana BiH, Vijećnica je ipak nerazdruživa sa bibliotekom koju 60 godina predstavlja i promovira kao kulturni identitet zemlje. Donatori su za akciju rekonstrukcije biblioteke i historijskog spomenika, ne administrativnog sjedišta Grada. Biblioteka je izrazila svoju bojazan od gubitka zgrade. Bez konsultacija, deklarativno je rečeno da se Biblioteka smješta na prvi i treći kat.

Sonia Stiegelbauer, predstavnik generalnog sekretara Evropskog savjeta, agitirala je tokom svog mandata u BiH za rekonstrukciju Vijećnice, za obnovu zbirke uništenih fondova i ispoljila svoj interes za biblioteku. Informirala je vlasti Kantona Sarajevo gdje je skupljeno 250.000 eura 2007. godine, što bi trebalo biti iskorišteno za projekt restauracije. Ustanovljen je Biro za koordinaciju računajući na donacije zbog ugleda Vijećnice, uz sudjelovanje Ministarstva za urbanizam i izgradnju Kantona Sarajevo i gradskih vlasti. Sve to moraju koordinirati predstavnici Biblioteke, članovi Biroa i radnih grupa. Na sastanku u Beču na koncertu posvećenom Vijećnici 2007. godine nije bilo predstavnika Asocijacije bibliotekara niti NUBBiH.

Kulturno naslijeđe Biblioteke nerazdruživo je od Vijećnice. Bombardiranje 1992. godine nije samo upereno protiv kulturno-historijskog spomenika nego i kulturnog identiteta BiH. Pomoć u rekonstrukciji poslije brutalne destrukcije naslijeđa naroda BiH, sastojala se od donacija iz svijeta, a u čemu su učestvovala biblioteke, makar i simbolično. Septembra 2005. godine Nacionalna biblioteka Austrije poslala je dopis nacionalnim bibliotekama uz apel za donaciju NUBBiH, a i sama je poslala donaciju od 7.000 eura za kolekcije fondova - uz druge evropske biblioteke. Prvo su odgovorili sa

Kipra, iz Francuske, Holandije i Srbije. Ovi fondovi odražavaju sudbinu «rekonstrukcije Nacionalne i univerzitetske biblioteke u Sarajevu».

Autori insistiraju da država preuzme svoje obaveze *vis-a-vis* Biblioteke, da ustanovi fondove koji će permanentno funkcionirati, da favorizira povratak u Vijećnicu, procesuirati novu implementaciju shodno svojim funkcijama. Odobreni budžet od strane države je neregularan. Gradska uprava ne doprinosi funkcioniranju Biblioteke, Kanton nešto, Univerzitet koristi usluge koje ona pruža. Država treba da ima ingerencije i promovira Vijećnicu. Isto tako treba imati odgovornost za novu bibliotečku zgradu i njenu izgradnju ako se funkcija Vijećnice mijenja. Bio je takav jedan projekat 1970. godine, ali nije zaživio.

Kao zaključak, apelira se na lokalne vlasti za jednu koordiniranu akciju *a conto* Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH, kao i na građane zemalja – donatora u rekonstrukciji Vijećnice kao biblioteke i historijskog spomenika, kao i na državu BiH da preuzme svoje obaveze.

Bilješke:

1) Ismet Ovčina, Sonja Polimac, Amra Rešidbegović. *Vijećnica - prepoznatljivi simbol Nacionalne i Univerzitetske Biblioteke Bosne i Hercegovine : Vijećnica - A Recognizable Symbol of the National and University Library of Bosnia and Herzegovina*. Sarajevo : Nacionalna i univerzitetska Biblioteka Bosne i Hercegovine, 2007.

2) «Vijećnica» signifie «salle de conseil, Mairie, Hôtel de ville»

3) Quatre membres du personnel de la bibliothèque, alors réduit à quarante personnes, ont perdu la vie du fait de la guerre.

) Sur la participation française à ce mouvement, voir B. Gauthier, La Bibliothèque nationale et universitaire de Sarajevo et les bibliothèques bosniaques, *Bulletin des Bibliothèques de France*, 1997, T 42, n° 6, pp 72-77. En 2007, l'Association d'Amitié avec les Bibliothécaires de Bosnie-Herzégovine (ex-ARBNS) a fait parvenir plus d'un millier d'ouvrages, principalement de littérature française, don de l'association Le Français en Partage

